

NESTÁVA SA ČASTO...

Nestáva sa často, aby o veciach lokálneho, mestského významu rozhodovala popredná európska inštitúcia. Nestáva sa často, aby o problémoch dvoch desaťtisícok občanov vedelo celé Slovensko. Aby sa o ňom niekoľko rokov písalo, hovorilo a hlavne rozhodovalo. Na tej najnižšej mestskej, okresnej, krajskej či dokonca celoštátnej, ministerskej či vládnej úrovni. Aby sa ňou zaoberal Najvyšší súd, Ústavný súd a teraz dokonca Súdny dvor Európskej únie. Nestáva sa často v tejto krajine, aby oprávnené požiadavky občanov, ktorí sa dovolávajú uplatnenia svojich práv proti arogantným štátnym úradníkom, pokrúteným paragrafom a všemoci peňazí boli vypočítané, aby im bolo dané za pravdu, aby občania predsa len aspoň na chvíľu pocítili, že dobro, pravda a spravodlivosť naozaj víťazí aj v reálnom živote, nielen v rozprávkach. Bolo to však a stále je celé aj o možnosti každého z nás slobodne sa rozhodnúť, na ktorú stranu sa ako slobodný občan postaviť, čomu veriť, za čo bojovať, v čo dúfať.

Rozhodnutie Luxemburgu nás Pezincanov naplní optimizmom a vierou, že všetko nakoniec dobre dopadne a žiadna ďalšia hora odpadu už v Pezinku nebude. Nech si druhá či tretia strana vykladá rozhodnutie súdu ako svoje víťazstvo, nech spochybňuje čestné úmysly odporcov skládky. Aj keby, nedajbože, nakoniec výstavbu a prevádzku skládky v Novej jame presadili, my už dnes vieme, že skutočnými a jedinými víťazmi v tejto kauze sú občania Pezinka. Nielen preto, že im Európsky súdny dvor v Luxemburgu dal za pravdu, ale hlavne preto, že si nenechali šliapať po svojich základných ľudských právach. Že nemlčali, protestovali, vyšli do ulíc, postavili sa pred najmocnejších tejto krajiny, aby im opakovane pripomínali slovami Komenského „že vláda ľudu späť sa do jeho rúk navrátila“.

Mgr. Oliver Solga
primátor mesta Pezínok

Už začiatkom roka mohli nové priestory v MŠ Bystrická využívať najmenší Pezincania.

FOTO (pb)

Hviezdna chvíľa Pezincanov

Európsky súdny dvor v Luxemburgu rozhodol v kauze pezinskej skládky a dal za pravdu občanom Pezinka

Súdny dvor Európskej únie 15. januára vyniesol dlho očakávaný rozsudok v kauze pezinskej skládky komunálneho odpadu v Novej jame. Súd jednoznačne rozhodol, že verejnosť musí mať prístup k územnému rozhodnutiu týkajúcemu sa umiestneniu prevádzky, ktorá má negatívny vplyv na životné prostredie. Verdikt súdu potvrdil, že štátne orgány nemôžu občanom znemožniť prístup k informáciám a nemôžu im brániť v práve slobodne sa rozhodnúť. Tieto práva im nemôže obmedziť ani vlastník či investor. Nie je im nadradené obchodné tajomstvo. Protiprávne je aj utajenie alebo selektovanie informácií pred občanmi. V odpo-

vediach na päť, tzv. prejudiciálnych otázok súd upozornil aj na to, že v zmysle Aarhuského dohovoru, ktorý je záväzný aj pre nás, ak sa začne rozhodovacie konanie týkajúce sa životného prostredia, dotknutá verejnosť musí mať možnosť zúčastniť sa na ňom od začiatku, čiže kým sú ešte otvorené všetky možnosti a riešenia, a musí mať možnosť vykonávať účinný vplyv. Verejnosť navyše musí v zásade mať možnosť bezplatného prístupu ku všetkým informáciám ktoré sa týkajú rozhodovacieho konania a možnosť napadnúť na súde zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia vplyvajúceho z takéhoto konania.

Podľa slov primátora mesta Mgr. Olivera Solgu je rozhodnutie SD EÚ pre občanov Pezinka veľkým zadosťučinením, ale aj impulzom do ďalšieho boja proti realizácii skládky. Považuje ho za významné aj z pohľadu celoslovenského, pretože podobných káuz, kde občan a jeho práva sú pošliapované, je na Slovensku viac ako dost. Primátor považuje 15. január za jeden z najvýznamnejších dní v osemstoročnej histórii mesta. Po prvýkrát sa totiž stalo, aby o požiadavkách občanov relatívne malého slovenského mestečka rozhodovala takáto významná európska inštitúcia. Vyjadril tiež presvedčenie, že aj následné rozhod-

nutia slovenských súdov či štátnych orgánov budú v prospech Pezinka a jeho občanov. Vyslovil poďakovanie novinárom a médiám, ktoré už niekoľko rokov podporujú svojimi stanoviskami a informovaním verejnosti boj Pezincanov proti skládke.

Rozhodnutiu SD EÚ sa podrobne venovali všetky celoslovenské tlačene i obrazové médiá, ktoré jednoznačne konštatovali výrok SD EÚ v prospech Pezincanov. Právnička Mgr. Zuzana Čaputová, ktorá v spore zastupovala 45 občanov Pezinka, vystúpila niekoľkokrát v televízii i v rozhlase a erudovane, podrobne a zrozumiteľne informovala o

rozsudku, ktorý aj ona považuje za jednoznačné víťazstvo Pezincanov. (r)

ZNAČKOVÉ PLASTOVÉ OKNÁ

Noves
Hasau GROUP

...to®
najlepšie
okno

**VSAĎTE NA
KVALITU!**

Inzercia vo vnútri

Novoročná návšteva Pezincanov v Neusiedl am See

Podobne ako v minulých rokoch pripravil Klub sprievodcov mesta Pezínok spoločne s Jednotou dôchodcov Slovenska, Malokarpatským baníckym spolkom a s podporou primátora Pezínka Mgr. Olivera Solgu novoročnú návštevu partnerského mesta Neusiedl am See v rakúskom Burgenlande. Po organizačnej stránke výlet zabezpečil Peter Ronec a spoluorganizátorka Eva Zouzalíková. Medzi účastníkmi bol i dlhoročný funkcionár a predseda Malokarpatského baníckeho spolku Jozef Mišuta.

FOTO Z. Bachanová

Informácie o navštívenej oblasti prítomným poskytol dlhoročný medzinárodný sprievodca MVDr. Peter Weiss. Pezincania absolvovali okružnú jazdu centrom mesta, spoločne vystúpili na vrch Tábor, pozreli si zrúcaninu hradu a obdivovali výhľad. Cestou okolo železničnej stanice s historickou parnou lokomotívou sa skupina návštevníkov premiestnila do prístavu na jazere.

Hlavným bodom programu bol tradičný novoročný koncert Burgenlandského Haydnovho orchestra. Počas koncertu odzneli známe skladby Johana Straussa, Jozefa a Eduarda Straussa, Giuseppe Verdiho i českých hudobníkov. Výťažok z tohto podujatia bol priamo na mieste venovaný Charitnému ústavu Sv. Mikuláša, ktorý zabezpečuje opateru o ťažko zdravotne postihnutých. Počas svojej návštevy sa Pezincania stretli aj s primátorom partnerského mesta Mgr. Kurtom Lentschom. **Peter Ronec**

Stretnutia po rokoch

Základná škola Orešie

V čase, keď matka príroda pomaly vyzlieka stromom, kvetom šaty a oblieka si biely snehový kožušok, stretli sa bývalí učitelia zo ZŠ Orešie v Grinave po 40. rokoch so svojimi žiakmi.

Milí žiaci!

Prihovárame sa vám a ďakujeme za pozvanie. Život je krátky, keď si žiaci nájdu cestu aj po rokoch k svojim učiteľom spiatky. Znovu sme sa zišli žiaci naši. Či to nie je o nás, o vás? Ako je dobre na svete stretnúť sa s vami a zaspomínať na časy minulé. Je to krásne!

Znovu vidieť tie detské tváre v staršom vydaní a pocítiť horúci stisk ruky. Vrávi sa, že ľudský život má zmysel iba na pozadí iného ľudského života. Keď sa obzriete za svojimi životmi, zistíte, že okamihy, v ktorých ste konali a skutočne žili, sú tie, keď ste konali z presvedčenia a v duchu lásky. Z úprimného srdca vám všetkým ďakujeme, že nezabúdate.

Hela Záleská a Ružena Šmahovská uč.

Meštianska škola - Senecká ul.

Dňa 7. 12. 2012 sa uskutočnilo stretnutie bývalých spolužiakov z Meštianskej školy na Seneckej ulici v Pezínku z rokov 1945 - 1949. Medzi svojich žiakov bola pozvaná i bývalá učiteľka pani Anna Zeifrtová rod. Pavlíková. V príjemnom prostredí v reštaurácii u Slimáčky sme si zaspomínali na školské časy, na svojich učiteľov a spolužiakov. **Elena Polakovičová**

Dáma s kyticou je pani učiteľka Zeifrtová rod. Pavlíková (91r).

Prvý pezinský letec

Túžba lietať sprevádzala ľudstvo už od pradávna. Najstaršie známe pokusy boli zaznamenané v 6. storočí v Číne, kde sú zdokumentované prvé snahy o lietanie na šarkanoch. Trvalo však celé stáročia, kým človek naozaj prvýkrát vzlietol na stroji, ktorý bol schopný ovládať. Prvý riadený let lietadlom uskutočnili bratia Wrightovci v roku 1903. V nasledujúcich rokoch zaznamenalo letectvo prudký rozmach, ktorý ešte podporilo vypuknutie prvej svetovej vojny. Generáli veľmi skoro pochopili význam tohto nového dopravného prostriedku a v plnej miere ho využívali. Zrazu sa desiatkam a stovkám mladých mužov splnil sen vzniesť sa k oblakom. A zároveň ďalšie desiatky a stovky zomierali v oblakoch pri leteckých súbojoch.

Medzi nich patrili aj Pezincan Ľudovít Dait. Bol jedným z tých smutných hrdinov, ktorých mená sú vytesané do pomníkov na pamiatku prvej svetovej vojny v Pezínku ako jediná pripomienka, že vôbec žili. Donedávna to bolo len meno, až vďaka ochote

Lietadlo Brandenburg C. I. a vpravo prvý pezinský letec Ľudovít Dait.

príbuzných sa z jeho krátkeho života stal príbeh. Príbeh jedného z necelých troch desiatok vojnových pilotov zo Slovenska, bojujúcich v prvej svetovej vojne.

Začína v roku 1916. 8. mája obdržal mladý Ľudovít Dait letecký preukaz a krátko na to nastúpil do Leteckej stotiny č. 9 (Flik 9), ktorá bola súčasťou XXV. zboru feldmaršála Hofmana, pôsobiaceho na východnom fronte v Haliči. Letecký oddiel, v ktorom Dait pôsobil, sa zameriaval najmä na podporu delostrelectva a pechoty ako prieskumná a pozorovacia jednotka. Operoval z letiska pri

meste Mielec, v juhovýchodnej časti dnešného Poľska. Už 31. októbra 1916 obdržal čatár Dait bronzovú medailu za statočnosť III. triedy. Onedlho nasledovala strieborná medaila II. triedy. Ako svedčia dokumenty, často písal domov. Posledný list poslal 6. apríla 1917. O niekoľko mesiacov padol v boji. S najväčšou pravdepodobnosťou sa tak stalo 11. novembra 1917, kedy bolo jeho lietadlo Brandenburg C.I. zostrelené ruským lietadlom počas fotografovania ruského zákopového systému v blízkosti dediny Zelena. Krátko na to bolo medzi rakúsko-

uhorským a nemeckým veliteľom na jednej a ruským veliteľom na strane druhej uzatvorené prímerie a Letecká skupina č. 9 bola prevelená na talianske bojisko. Toho sa však už prvý pezinský pilot Ľudovít Dait nedočkal.

Poznámka: Podrobnosti o vojnovom živote Ľudovíta Daita sme sa dozvedeli z jeho súkromného archívu, za sprístupnenie ktorého chcem poďakovať jeho príbuzným z Pezínka.

Peter Wittgrüber

Mestské múzeum v Pezínku

Koniec roka v pezinskej knižnici

Už niekoľkokrát sme sa zmieňovali o zaujímavých podujatiach pre deti i dospelých, ktoré sa pravidelne konajú v Malokarpatskej knižnici v Pezínku. „*Vernejšie knižnice dnes musia okrem kvalitných knižnično-informačných služieb ponúkať zaujímavé a aktuálne kultúro-vzdelávacie programy, ktoré budú propagovať čítanie, literatúru, kultúru, ale aj prehlbovať vzťah k regiónu, v ktorom žijeme. Okrem toho záujem o takéto akcie nám dlhodobo signalizujú aj učiteľky našich škôl,*“ objasňuje riaditeľka knižnice Daniela Tóthová a dodáva, že do rozpočtov knižníc sa však všetky takéto podujatia nezmestia, takže prostriedky na ne zháňajú z rôznych grantov, napríklad aj z dotácií mesta Pezínok, nadácií či z dotačného systému Ministerstva kultúry SR.

„*Aby sme vedeli, o čom hovoríme: vlni sa v knižnici uskutočnilo 252 väčších-menších podujatí, ktorých sa zúčastnilo vyše 8500 čitateľov,*“ pridáva sa projektový manažér knižnice Ľubo Navrátil a objasňuje, že knižnica participovala aj na podujatiach napohľad neknižničných. „*Lenže knižnica financovaná z verejných zdrojov nemá za úlohu hrať sa na kultúrnu smotánku, ale naopak, má za povinnosť byť prítomná všade, kde je to aspoň trochu efektívne. Napokon ani nová riaditeľka nemala pocit, že piecť a predávať štrúdlu či jablkový kompót v mene dobrej veci by malo byť nenáležité,*“ dodáva. Preto sa tento rok zúčastnili okrem iného aj na Jablkovom hodovaní, pri ktorom okrem štrúdlu, napríklad aj

jablkovo-klobásovej, ponúkali bezplatne zápis dospelých i detí do knižnice a propagovali služby knižnice zábavným spôsobom.

Asi najväčšej obľube detí sa v ostatnom čase tešili podujatia s názvom Keramika sa nás týka,

sú jednou nohou doma, o čínštine a arabčine, o exotických jednách.

Projekt pre školy a knižnice Živý bič, organizovaný o. z. ars_litera má za cieľ predstaviť čitateľskej verejnosti, ale najmä mládeži, živú literatúru a útočiť na čí-

cii a periodík, ktoré sa konalo pri príležitosti 90. výročia založenia Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku.

Krátko pred Vianocami klimatológ Pavel Matejovič na svojej prezentácii presviedčal, že doba ľadová najbližším generáciám nehrozí. Čo je na tomto tvrdení pravdy, ako vyzerali zimy v dávnej i nedávnej minulosti, čo všetko má klíma pre nás ešte načystané sa dozvedeli čitatelia na stretnutí s autorom.

Okrem spomínaných podujatí, samozrejme, bežali dlhodobé súťaže ako celoročná literárno-výtvarná súťaž (téma Vianočné tajomstvo), alebo Veľká pezinská fotosúťaž. Tá bola vďaka stupňujúcemu sa záujmu o mesiac predĺžená, takže uzávierka bude až 15. februára. Využite príležitosť a pošlite fotografie. Doterajšiu tvorbu súťažiacich si môžete pozrieť na www.fotopezinok.sk.

Mimoriadne milou sviatočnou akciou bola Vianočná pošta organizovaná v spolupráci s pezinským Centrom voľného času, kde si deti mohli želať darček, ktorý by chceli venovať svojim priateľom alebo rodine spolu s dôvodom, prečo sa ich rozhodli obdarovať. Vybrali sme najkrajší list a vybranú osobu aj odosielateľa listu sme odmenili želaným darčekom!

Počas decembra pokračovali dlhodobé akcie ako Kým školský zvonček zazvoní, teda hodiny informačnej výchovy o knižnici a knihách pre deti materských škôl, besedy o prečítaných knihách (Čítanie je IN) a mimoriadne obľúbené predvianočné tvorivé dielne. **(elen)**

Autorské čítanie z románu *Miesta v sieti* pred Malokarpatským múzeom s Veronikou Šikulovou.

kde naša kolegyňa a spisovateľka Veronika Šikulová spojila predstavenie tajomstva vzniku keramiky s premietaním detského divadelného predstavenia. „*Počas ôsmich repríz videlo program takmer 200 detí z pezinckých škôl,*“ upresňuje pracovníčka detského oddelenia Veronika Nouzová a dodáva, že „*posledné predstavenia sa konali v decembri a od januára nového roka knižnica začína s programom Čo sa tají v čají?*“

V druhej polovici novembra sa uskutočnilo literárne stretnutie dvoch spisovateľiek spojené s „putovaním“ do ďalekej Číny a arabských krajín. Elena Hidvéghy-Yung a Emire Khidayer porozprávali čitateľom nielen o svojej tvorbe, ale aj o krajinách, v ktorých študovali a v ktorých

Grinavské svadobné zvyky

Fašiangy sú obdobím, kedy sa v minulosti konali svadby, podobne ako na jeseň „v mladých vínach“. Preto nezaškodí pripomenúť si, ako vyzerala svadba v Grinave.

Grinavský farár Štefan Rácz radil dievčatám, aby, keď raz dospejú a budú sa chcieť vydať, obetovali nejaké peniaze na opitie svojho nápadníka. Podľa toho, ako sa bude správať v stave opilosti, si má vybrať budúceho manžela. Lebo keď je v opilosti agresívny, bude taký aj na ňu. Chlapcom zase radil nevyberať si ženu pri tanci, hoci tá, ktorá dobre tancuje, môže aj dobre pracovať. Budúcu manželku si majú hľadať pri práci vo vinohrade alebo pri žatve, podľa toho, ktorá je pracovitá. Takú potrebujú do domácnosti.

Príprava na sobáš sa začala ponaučením pre snúbencov na fare. Tri nedele pred svadbou sa konali v kostole ohlášky. Na štvrtý týždeň, v sobotu, sa konala samotná svadba. Svadba sa začala v dome, kde prebehla odobierka. Starý svät vyzval snúbencov: „Odoberte sa od svojich rodičov a poďakujte im, že vás vychovali.“ Nevesta sa odoberala: „Moji drahí rodičia, odpustite mi, ak som vám niečo zlé spravila a dajte mi požehnanie na mojej novej ceste.“ Nastávajúcim svokrovcom sa poďakovala: „Ďakujem vám, moji drahí rodičia, že ste mi syna vychovali.“ Hostí ponúkli kuracím paprikášom alebo nejakým ľahkým jedlom.

Svadobčania sa odobrli do kostola a po sobáši opäť sa išlo do svadobného domu. Zoradenie sprievodu bolo nasledovné: starší družba s nevestou, staršia družička so ženichom, ostatní svadobčania a rodičia na konci. Cestou z kostola však už kráčal ženích s nevestou a staršia družička so starším družbom.

V dome sa konala nielen hostina, ale sa tam aj tancovalo, keď sa dalo. Až neskôr sa chodilo tancovať do hostinca. Hneď po príchode sa hosťom dalo zajesť. Ponúkli im predkrm, najčastejšie guláš. Po predkrme sa išlo tancovať. Okolo desiatej hodiny prišla na rad večera, ktorú tvorila slepačá polievka, pečené mäso, svičková alebo rízy. Na stole boli pripravené svadobné koláče, predovšetkým calty. Tie sa nakrájali a rozdávali aj pred sobášom na ulici, lebo ulic bola plná ľudí. Pred podávaním jedla sa predniesla táto báseň: „Tu sa nese polievka, je v nej kohút aj sliepka, chutné dlhé rezance, drobky, škupky, melence. Pozor dajte na kostičky, na rebierka, na nožičky, by vám v hrdle neostali a paru vám nezapchali. Budete ju potrebovať, pri tanci si oddychovať. Mäso obrežte nožom a kosti nechajte mužom!“

O polnoci sa začepovala nevesta. Dával sa jej čepiec alebo ručník a ženichovi klobúk. Pri tom sa spievalo: „Moj šuhajko nechodievaj tade, polámeš mi rozmarín v záhrade. Kerý krajší koreň mi vytrhneš a mňa smutnú nevezmeš.“ Nevestu posadili na stolček a družička jej sňala veniec so slovami: „Už nebudeš nosiť veniec, už si žena, už budeš nosiť ručník.“ Krstná matka neveste uviazala ručník a hovorila jej: „Už si žena, si medzi nami, už budeš nosiť ručník.“ Potom družička dala veniec tej dievčine, ktorá sa mala prvá vydávať. Po začepení si mladomanželja zatancovali sólo.

Po polnoci sa vyberalo do venca a pre kuchárku. Vždy bol na svadbe jeden výrečný človek, ktorý mal dobrú zásobu slov a mohol na každého darcu čosi porozprávať. Napokon darcom poďakovali starší družba a družička. Potom už sa iba tancovalo. Okrem klasických i tanec metlový, zrkadlový či flaškový. Nadranom sa podávala kapustnica.

Za pozornosť stojí aj úsporné zmyšľanie ľudí, že svadobné prstene stáli ženicha, toľko, koľko by dal za dvojicu čižiem.

Peter Sandtner

Zdravá kvasená kapusta

V zimnom období, kedy nám hrozí chrípka a prechladnutie, je dôležité zdravie si chrániť zvýšeným príjmom vitamínov, najmä vitamínu C. Jeho významným zdrojom je aj kvasená kapusta.

Mnohí Pezinčania, rovnako ako Pavelkovci, si túto zdravú a veľmi chutnú potravinu vyrábajú na jeseň sami doma. Pri správnom uskladnení kvasená kapusta vydrží až do novej úrody.

(mo)

Pozvánka na XIX. Ples Farnosti Pezinok

Farnosť Nanebovzatia Panny Márie v Pezinku organizuje XIX. Ples Farnosti Pezinok, ktorý sa uskutoční 8. februára 2013 o 19.00 hod. v Dome kultúry v Pezinku. Do tanca a na počúvanie budú hrať DH Cajlané, hudobná skupina Milkivej, country skupina Bukasový masív a mažoretky Tina. Vstupné: v hlavnej sále 13,50 €, vo foyeri 12 €. Večera: 7 € Vstupenky a večeru si môžete zakúpiť u Františka Fédery na adrese: Farská 7, Pezinok. Informácie a objednávky na tel. č. 0905 342 261 alebo e-mailom: fff@rsb.sk

Celý zisk z tohto podujatia je tradične venovaný na opravu Farského kostola v Pezinku. Občerstvenie a bohatá tombola sú zabezpečené. Na spoločne strávený večer v kruhu dobrých ľudí sa teší hlavný organizátor František Féder.

Zimné obdobie a domáca zabíjačka patrili k sebe

Pri gazdovstve vždy musela byť slanina a údené mäso, lebo to vydržalo dlho po zabíjačke. Keď ešte neboli chladničky, muselo sa údiť, a tak udiareň musela byť pri každom gazdovstve. Zvlášť sa údila časť rebier s mäsom, zvlášť stehná. Údené mäso viselo v špajze a ľudia si z neho odsekávali. Rovnako to bolo aj s klobáskami.

Zabíjačky sa konali výlučne v zime, niekedy aj pred Vianocami, aby bolo na Vianoce prichystané jedlo. Zabíjačka bola slávnosťou pre celú rodinu, na ktorú zavolali aj ostatných príbuzných. Rodine prišiel pomôcť mäsiar alebo gazdovia, ktorí zvládli aj povolanie mäsiara. Títo dostali za odmenu mäso. Musel to však byť odborník s praxou, ktorý využil každú časť ošípanej. Voda musela mať správne nastavenú teplotu.

Na zabitie ošípanej boli potrební aspoň traja silní chlapi, ktorí ju chytili. Jeden z nich ju pichol nožom do tepny a jedna žena chytila krv, ktorú ihneď miešala vareškou, aby sa nezrazila. Chlapi zatiaľ sviňu držali. Neskôr sa používali pištole, ktoré prerazili lebku medzi očami. No tepnu bolo potom tiež potrebné prerzať nožom. Ošípanú chlapi zvalili do koryta, natrelí živícou a obarili v koryte, kde ju obracali pomocou reťazí. Koža sa musela správne obariť, aby sa srst s chlpmi oddelila. Niektorí kožu opaľovali plameňom. Mäsiari škrabali srst škrabadelmi alebo starými lyžicami a odstránili paznechty.

Ošípanú potom zavesili na rám za zadné nohy, pričom háky boli prichytené o achilovku. Mäsiar musel dávať pozor, aby sa neporušili močové cesty a žalúdok, lebo by sa ich obsah mohol dostať do mäsa. Opatrne vybrali vnútornosti a črevá a postupne sviňu rozoberali. O-

statné práce po odrezávaní častí tela už robili ženy – gazdinky. Žalúdok sa osobitne vyčistil, obrátil a vysušil. Rovnako aj hrubé črevo.

Črevá a žalúdok po vybratí zo svine preplachovali, obrátili a prali aj trikrát vo vode, pričom medzi ne dali cibuľu. Napokon medzi ne dali cibuľu. Napokon črevá a žalúdok natiahli na spodnú časť lievika, do ktorého liali vodu. Črevá pokrájali na kúsky, ktoré sa použili na jelítka a dlhšie kúsky na klobásky. Jelítka sa ukončili špajdlou. Do jelítok sa vkladali krúpy, pomleté mäso, pečienka, pomleté kožky, cesnak a všetky koreniny podľa chuti. Jelítka sa ovarali v kotli asi 10-15 minút, aby masa zmäkla a spojila sa. Po vyberaní jelítok sitkom z kotla sa tieto už mohli konzumovať, ale zväčša sa poukladali na papier na stole, aby ochladli. Krvavničky (červené jelítka) sa naplňali žemľou, nakrájanou na kocky, masťou, koreninami a poliali sa usmaženou cibulou a krvou. Do krvavničiek sa cesnak nevkladal. Po pomiešaní masy a jej vložení do krvavničiek sa tieto ovarili v kotle, pretože krv sa musela spojiť a zraziť. Masa sa vtláčala do jelítok a krvavni-

čiek pomocou špricne, ktorú tvoril dutý kovový valec a v ňom drevený valec, do ktorého mäsiar ručne tlačil. Po vytlačení obsahu drevo z valca vytia-

klobásky odoberal, aby sa nepotrhlali. Následne sa zavesili a na druhý deň pomaly údili v udiarni. Oheň nemohol byť silný, aby sa neotápali, no niekedy sa tomu nepodarilo zabrániť. Kto nemal udiareň, dal si vyúdiť klobásky u ľudí, ktorí udiareň mali, rozumeli sa tomu a mali čas dávať na údenie pozor.

Všetko mäso sa varilo v tej istej vode, ktorá zostala ako polievka – ovar. Ovar prítomní jedli hneď s usmaženými nakrájanými kockami z rožkov alebo z neho varili zabíjačkovú kašu. Pridali jačmenné krúpy, cesnak, korenie a krv. Krv sa viala do kotla ako posledná, keď sa už všetko uvarilo vo vode, pretože po zhutnutí krvi už nebolo možné variť. Kaša zostala v kotli alebo ju naložili do hrnca, rozdelili po rodine a každý deň ju jedli. Z ovaru sa varila aj zabíjačková kapusta, v ktorej sa vyvarili odrezky mäsa s kostou. Rozdávala sa po rodine ako výslužka.

Zabíjačkový guláš z poduseného mäsa, cibule a pečienky sa podával na desiatu, ale aj na večeru. Zabíjačkovú večeru pezinčania nazývali „svinský tanec“ (schweinstanz) a bola ukončením celej zabíjačky, keď už boli všetky práce hotové. Rodina na večeru zavolala svojich príbuzných a pohostila ich. Okrem guláša sa podávala zabíjačková kapusta, pečené a varené mäso, jelítka, jaterničky...

Mäso zo zabíjačky sa dávalo „do pácu“ – nasolilo sa a vložilo v cesnakovom náleve do šafika alebo do súdka. Až o dva týždne sa údilo. Niektoré časti mäsa uchovávali aj v pohári alebo v masťi, kde tiež dlho vydržalo. Veľké množstvo mäsa však domáci rozдали a darcovia im toto „požičané“ mäso vrátili v čase, keď oni zabíjali. Vďaka tomu mávali rodiny dlho čerstvé mäso.

Peter Sandtner

PREDAJ BYTOV 32m² - 130 m²

PREDAJ OBCHODNÝCH PRIESTOROV 14m² - 133 m²

PRENÁJOM KANCELÁRSKÝCH PRIESTOROV 1.750 m²

KOLAUDÁCIA 2014

WWW.PANORAMACENTRUM.SK

PREDAJ: 0904 620 584, 033/641 4173

Nové knihy

Vydavateľstvo Osveta a Univerzita Komenského v Bratislave vydali knihu, ktorá poteší nielen odborníkov z oblasti farmácie a medicíny, ale aj laikov, ktorí sa zaujímajú o fytoterapiu, teda liečivé účinky rastlín. Knihu **FYTOTERAPIA v súčasnej medicíne** napísala trojica odborníkov z tejto oblasti a jednou z nich je aj PharmDr. Silvia Fialová, PhD. Napriek tomu, že pochádza z Modry, je v Pezinku dobre známa vďaka účinkovaniu v Akadémii tretieho veku, kde prednášala o možnostiach využitia liečivých rastlín v medicíne a popularizovala využitie tohto alternatívneho prostriedku pri liečení rôznych ochorení.

Slovenská technická univerzita v Bratislave vydala koncom minulého roka záslužnú odbornú publikáciu nazvanú **BIOMASA – obnoviteľný zdroj energie**. Jedným z troch autorov je aj náš spoluobčan a odborník na túto problematiku Ing. Milan Kolečák, CSc, ktorý sa využitelnosti alternatívnych zdrojov energie a konkrétne biomase venuje už bezmála dve desaťročia.

Malokarpatské múzeum v Pezinku, ktoré bolo vydavateľom knihy *Kamene akademickkej maliarky Júlie Piačkovej*, pripravilo 18. januára slávnostnú prezentáciu tejto knihy za účasti autorky a pozvaných hostí. (ra)

„Klauni v pekle“ – hra pre deti i dospelých

Posledné dni dnes už starého roku 2012 spestrila Pezincanom premiéra divadelného predstavenia „Klauni v pekle“. Uskutočnilo sa v sobotu 22. decembra na doskách Malej sály Domu kultúry Pezinko. Išlo o úsmevný a poučný príbeh, kde hlavné postavy stvárnila klauni z Divadla Úsmev. Táto hra pre staršie deti i dospelých divákov vyšla z dielne Petra Pavlaca a jej režisércom je Patrik Lančarič.

Ako prezradil autor, inšpiráciou pre vznik tohto divadelného predstavenia bolo Danteho literárne dielo s podobným názvom „Peklo“. Hra Klauni v pekle je akousi jeho zčasti pretvorenou verziou aby ju pochopili aj mladšie ročníky.

Každý klaun predstavuje určité negatívne ľudské vlastnosti ako namyslenosť či obzerstvo a podobne. Chtiac-nehtiac klauni pošli do pekla svojho dobrého kamaráta. Ako to už býva zvykom, aj tu napokon zvíťazí dobro nad zlom a tento kamarát im napokon pomôže zbaviť sa zlych vlastností a zmeniť sa k lepšiemu. Predstavenie poukazuje na to, že peklo sa niekedy môže ukrývať v každom z nás v podobe negatívnych ľudských stránok a že tak môžeme urobiť peklo zo života nie len sebe, ale aj svojim blízkym. (KG)

Nová hra divadelného súboru Balaclava

Pezinské ochotnícke divadlo Balaclava, ktoré pracuje s podporou Pezinského kultúrneho centra, vychádza po premiére a následných reprízach hry KAŽDÝ Z NÁS na javisko s novou hrou „Je to takmer po dvoch rokoch, kedy sa súbor hľadal. Ľudia prichádzali a odchádzali, rovnako ako myšlienky a nápady. V tomto tvorivom ruchu sa vyprofiloval úplne nový kolektív, ktorý sa skladá prevažne zo študentov herectva na konzervatóriu v Bratislave.“

ZAJTRATO UŽ BUDE DOBRÉ je názov inscenácie, ktorú v posledných mesiacoch pripravujeme. S veľkou dávkou ironie a špecifickým humorom sa v hre zaoberáme témami, ktoré trápia najmä mladú generáciu: nečinnosť, stagnácia, neschopnosť konať, zobrať zodpovednosť do svojich rúk, dospieť. Otvoriť oči. Divák sa dozvie ako nemaľovať nočnú oblohu, a tiež, že svetlo na konci tunela nemusí byť zaručene produkt vyššej moci, ale produkt čisto ľudský – napríklad vlak. Inscenácia ZAJTRA TO UŽ BUDE DOBRÉ je voľne inšpirovaná hrou Davida Gieselmanna PLANTÁŽ. Dňa 3. 2. 2013 o 19.00 h v Malej sále Domu kultúry Pezinko sa na vás tešia: Bohunka Vaňková, Martin Vajsábel, Michal Blaho, René Forád, Kristína Borčinová, Katarína Martonová, Zuzana Bilská, Zuzana Polakovičová a Juraj Hanulík.

Divadlo Balaclava

Folklorná skupina OBSTRÉZE v Pezinku a Únia žien v Pezinku

v súčinnosti s Mestským úradom a Domom kultúry v Pezinku vás pozýva na tohtoročné

„Pochovávanie basy“

dňa 12. februára 2013 o 17.00 h v Dome kultúry v Pezinku

Program:

Hudba – skupina Melódia, bohatá tombola, ocenenie masiek, bohatý bufet – kapustnica, rôzne iné dobroty, výborné víno

Na záver akt Pochovávanie basy – vykoná FS OBSTRÉZE

Masky sú vítané

Vstupné 5 €

V cene vstupenky sú 3 tombolové lístky.

Tešíme sa na vašu účasť a veríme, že zažijete úžasný večer na konci fašiangov.

Vaše OBSTRÉZE a ÚNIA ŽIEN v Pezinku

Významné literárne ocenenie pre Júliusa Balca

Literárne ocenenie Trojruža 2012 bolo v závere minulého roka udelené spisovateľovi Júliusovi Balcovi. V odôvodnení sa, okrem iného, píše, že bolo spisovateľovi udelené za literárne dielo, ktoré inovatívnym spôsobom vypovedá deťom i dospelým o zmysluplných hodnotách ľudského života. Túto cenu udeľuje Slovenský literárny fond spolu so Slovenskou sekciou IBBY a Medzinárodným domom umenia pre deti BIBIANA. Júliu Balco (*1948) bol dlhoročným redaktorom literárno-kritického mesačníka Romboid, šéfredaktorom Literiky a v súčasnosti pôsobí v Národnom osvetovom centre. Popri šiestich knihách pre dospělých (*Voskovožitě jablko, Husle s labutím krkom, Ležoviská, Cestujúci tam a späť, Diabla trofej a Žlté ruže*) vydal aj tetralógiu strigónských rozprávok, známu tiež z televíznych večerníčkov vysielaných vo viacerých krajinách (Nórsko, Švédsko, Fínsko, Filipíny,...). Za knihu *Vrabčí král* (2004) získal výročnú Cenu Slovenských pohľadov a Prémium Slovenského literárneho fondu. Táto kniha vyšla aj v poľskom, chorvátskom, ukrajinskom a arabskom jazyku. Autor, ktorý je našim spoluobčanom, patrí medzi významných tvorcov literatúry rovnako pre dospelých ako aj pre deti. Je tiež držiteľom mestského ocenenia... (ra)

Július Balco preberá Cenu Trojruža 2012 z rúk riaditeľa Slovenského literárneho fondu Ladislava Serdahelyho a riaditeľa BIBIANY Petra Tvrdoňa (vľavo) v Komornom štúdiu Slovenského rozhlasu.

Divadlo Jany Šulcovej v Dome kultúry Pezinko

Snáď každý už videl komédiu storočia S TEBOU MĚ BAVÍ SVĚT. Veď každoročne ju televízie uvádzajú minimálne počas vianočných sviatkov – a pučíme sa pri reprízach od smiechu tak, ako keby sme ju videli prvýkrát. Chcete sa takto dobre zabaviť aj na divadelnej komédii? Tak prídte 28. januára 2013 o 19.00 hod. do veľkej sály Domu kultúry Pezinko.

Čo uvidíte? Výbornú divadelnú komédiu z Prahy VELKÝ

HOLKY NEPLÁČOU. S komédiou storočia ju spája princípálka divadelnej spoločnosti a hlavne predstaviteľka JANA ŠULCOVÁ. Iste si ju pamätáte ako manželku lekára Alberta v podaní Júliusa Satinského. Okrem toho natočila nespočetné množstvo filmov (z posledných: *Občanský průkaz, Doktor od jezerka hročůk*, seriálov (napr. česká *Ordinace...*, či *Vyprávěj, Cuckráma*) a stvárnila veľa úloh v divadle. Ďalšími protagonistka-

mi sú Veronika Jeníková (Jak se točí rozmarýny, Pásla kone na betone), Vendulka Křížová (Ordinace, Cesty domů). Komické situácie v tejto komédii vyplynú so spoznávaním dvoch osobitých žien v jednej domácnosti. Rozhovory s ich kamarátkami pripomínajú tak trochu humorné konverzácie zo známeho seriálu *Sex v meste*. Celá pohoda medzi kamarátkami naberie obrátky, keď im začnú dvoriť dvaja charizmatickí Španieli.

Diváci si môžu spomenúť, že túto hru od Neila Simona poznajú z „mužskej“ verzie filmu *PODIVNÝ PÁR* s Jackom Lemmonom a Walterom Matthauom.

Táto komédia je pre mužov aj pre ženy, ale najviac pre tých, ktorí sa chcú úprimne baviť a od srdca smiať.

Vstupenky sú v predpredaji v pokladni Domu kultúry Pezinko.

(PKC)

ZUŠ Eugena Suchoňa má talenty

Spevácke a dychové oddelenie pezinskej ZUŠ si v decembri 2012 pripísalo k svojim úspechom nové víťazstvo. Na celoslovenskej súťaži „Dni Miloša Ruppeltda“ v Bratislave reprezentovali našu ZUŠ traja žiaci: flautistky **Martina Pepuchová** a **Petra Noskovičová** a malý spevák **Martin Mikula**. Na naše veľké prekvapenie a radosť sa všetci traja súťažiaci z Pezinka vrátili domov s ocenením.

A nie hocjakým. V silnej konkurencii ZUŠ z celého Slovenska získala v súťaži v hre na dychové drevené nástroje v 1. kategórii 2. miesto Martina

Zľava: Martin Mikula, Martina Pepuchová a Petra Noskovičová.

Pepuchová a v 3. kategórii 3. miesto Petra Noskovičová. Toto vynikajúce umiestnenie opravňuje obe dievčatá vystúpiť na celoslovenskom hudobnom

Festivale Eugena Suchoňa v Pezinku v októbri 2013.

Milým prekvapením bolo aj súťažné vystúpenie Martinka Mikulu, ktorú v 2. kategórii sólo-

vého klasického spevu porota ocenovala čestným uznaním.

Úspechy pezinskej ZUŠ na celoslovenských súťažiach svedčia jednak o talente a pracovnosti uvedených žiakov, ale aj potvrdzujú kvalifikovanú a zameranú prácu zo strany ich pedagógov – učiteľa hry na dychové drevené nástroje Mariána Mráza a učiteľky spevu Bc. Evy Rosenbergerovej. Spoločnou oporou súťažiacim bola korepetitorka Mgr. Andrea Smolková.

Všetkým blahozeláme a prajeme veľa ďalších úspechov.

Mgr. Zuzana Andelová

FS OBSTRÉZE bilancuje rok 2012

Dobrý gazda si musí každý rok zhrnúť všetky dobré, čo za ten rok vykonal, ale aj to nie veľmi vydarené. Aj my bilancujeme, kde všade sme vystúpili, kde sme rozdávali radosť aj smiech. Minulý rok sme nastudovali dva scenáre a to „Za potokom Saulak“ a „Spomienky na humoristov Vladka a Jožka Nosálovcov“. V Spomienkach sme nezabudli ani na výročie 75. narodenín nášho ľudového rozprávača Milana Mlsnu. Na tomto vystúpení boli prítomní aj manželky oboch bratov – pani Oľga a pani Jarka Nosálové. Nadchlo ich, že sa v

Pezinku na týchto humoristov nezabúda. Radosť sme rozdávali aj pacientom Pinelovej nemocnice, a to dokonca dvakrát. Navštívili sme tiež Zariadenie opatrovateľskej služby na Komenského ulici, kde sme klientom priblížili Vianoce v podobe vianočných kolied. S koledami sme zavítali aj na ZŠ Kupeckého a potom ešte raz, na čitateľský krúžok, kde sme deťom porozprávali o starých zvykoch na Vianoce, Nový rok, o Advente, ale aj o Troch kráľoch a sv. Lucii. Program sme pripravili aj pre deti v Špeciálnej škole na Komenského ulici.

Okrem domácej pôdy sme vystupovali aj vo Voderadoch, v Chorvátskom Grobe či v Teplicke nad Váhom. Každoročne pripravujeme podujatie „Slno v nás“. V roku 2012 to bol už 5. ročník. Zúčastňujú sa ho folklorne súbory seniorov z okolia, aj z ďaleka. Niektoré sú jeho pravidelnými účastníkmi. Okrem toho sme sa zúčastnili alegorického sprievodu na Vinobraní 2012 a vystupovali sme tiež na hlavnej tribúne pred Mestským úradom.

Milí Pezincania, aj vďaka vám, ktorí svojim potleskom vy-

jadrujete spokojnosť s našimi programami, pripravenými pre vás, snažíme sa šíriť ľudové zvyky, tradície a aj povesti starého Pezinka, teda Božiu, dostať na svetlo Božie. Ste našou hnacou silou do ďalšej práce. Jednu z povestí, ktorá sa viaže na históriu nášho mesta, už pripravujeme pre ďalší, teda 6. ročník podujatia „Slno v nás“. Premiéru uvidíte už 18. mája 2013 v Dome kultúry. Tešíme sa na vás, milí Pezincania. Prajeme vám, aby sa vám v novom roku darilo a aby ste mali pevné zdravie.

Vaše Obstréze

